

DOE-AGENDA

2021-2024

KWETSBBARE JONGE INWONERS* EN OUDERS

***) -9 MAAND TOT 23 JAAR**

**DENK
MEE!** **PRAAT
MEE!** **DOE
MEE!**

SAMENLEVEN?

Deze doe agenda is een uitwerking van maatschappelijk effect O bij de opgave Goed Opgroeien: 'Kwetsbare jonge inwoners* en ouders voelen zich ondersteund bij opgroeien en opvoeden' (zie doelenboom in hoofdstuk 1).

INHOUD

**VISIE
SOCIAAL DOMEIN
2020-2024**
GEMEENTE OOSTSTELLINGWERF

● MEEDOEN

ALLE INWONERS
DOEN VOLWAARDIG MEE.

● SAMENLEVEN

INWONERS HELPEN ELKAAR, VOELEN
ZICH THUIS EN ZIJN ACTIEF VOOR EEN
SOCIALE EN VITALE GEMEENSCHAP.

● GEZONDHEID

INWONERS ERVAREN EEN
POSITIEVE GEZONDHEID.

● GOED OPGROEIEN

JONGE INWONERS (-9 MAAND TOT 23 JAAR)
GROEIEN GEZOND EN VEILIG OP EN HEBBEN
GELIJKE KANSSEN OM ZICH OPTIMAAL
TE ONTWIKKELEN.

1. VISIE OP SAMENLEVEN

In de Visie op Samenleven 2020 – 2024 staan vijftien maatschappelijke effecten centraal. In de doelenboom uit de Visie op Samenleven staan deze effecten op een rij. Per maatschappelijk effect uit de doelenboom maken we samen met de samenleving een overzicht van inspanningen die een ieder gaat leveren om het betreffende effect te realiseren. Dit ‘pakket’ aan inspanningen noemen we een doe-agenda. Eerder werd dit ook wel deelprogramma genoemd.

In 2020 maakten we voor 5 maatschappelijke effecten een dergelijke doe-agenda. Deze doe-agenda is voor het effect: ‘Kwetsbare jonge inwoners en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien’ en hoort bij de opgave goed opgroeien uit de visie.

DOELENBOOM

Dit is de doelenboom bij 'Kwetsbare jonge inwoners en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien', maatschappelijk effect: 0

Hierin zie je de indicatoren: 1 t/m 4

de gestelde doelen: 1 t/m 5

en de voorgenomen inspanningen 1 t/m 35

GEMEENTEBREDE OPGAVEN

MEEDOEN

ALLE INWONERS
DOEN VOLWAARDIG MEE.

SAMENLEVEN

INWONERS HELPEN ELKAAR, VOELN
ZICH THUIS EN ZIJN ACTIEF VOOR EEN
SOCIALE EN VITALE GEMEENSCHAP.

GEZONDHEID

INWONERS ERVAREN EEN
POSITIEVE GEZONDHEID.

GOED OPGROEIEN

JONGE INWONERS (-9 MAAND TOT 23 JAAR)
GROEIEN GEZOND EN VEILIG OP EN HEBBEN
GELIJKE KANSSEN OM ZICH OPTIMAAL
TE ONTWIKKELLEN.

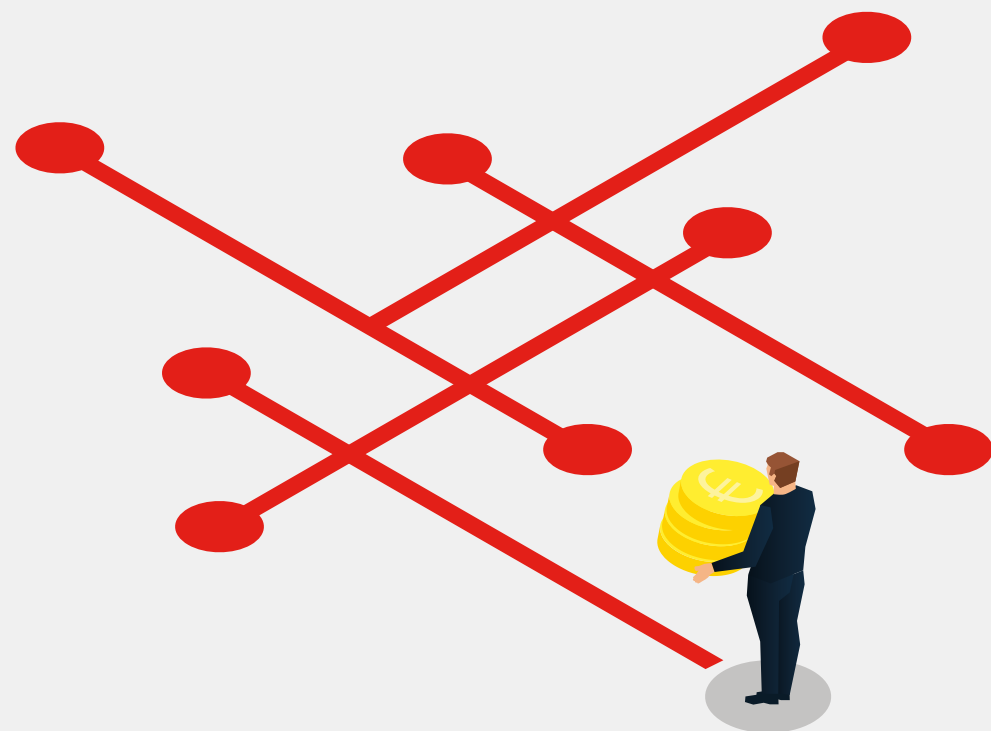
MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN: WAT WILLEN WE BEREIKEN?

INDICATOREN: WAAR ZIEN WE DAT AAN?

DOELEN

WAT GAAN WE DOEN

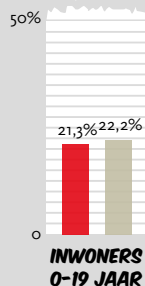
2. **KADERS DIE DE RAAD ONS MEEGAF**

In de Visie op Samenleven staan de inhoudelijke kaders die de Raad ons meegaf.

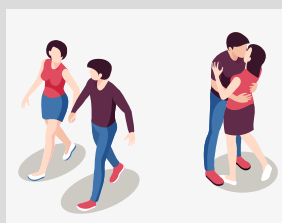
Daarnaast zijn er financiële kaders. In de financiële bijlage bij de Visie op Samenleven staat een overzicht van de budgetten die beschikbaar zijn per doe-agenda (vastgesteld door de gemeenteraad). Verder maakte de Raad in de Visie op Samenleven keuzes over de rol die we als gemeente kiezen per onderwerp. Dit gaat van regisseren (sturen en bepalen) tot loslaten (geen actie van de gemeente). Dit vormt ook een kader waarbinnen we deze doe-agenda hebben opgesteld.

AANTAL INWONERS 0-19 JAAR

5.417

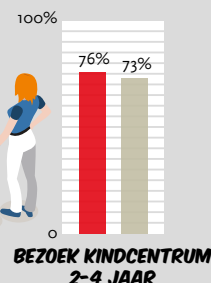
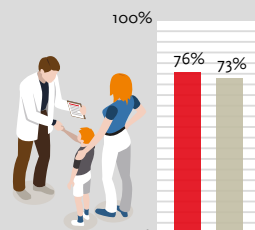
In 2018 telde Ooststellingwerf 5.417 inwoners van 0-19 jaar. Dit is 21,3 % van de bevolking. (Landelijk 22,2% (CBS)).

JEUGDHULP NODIG

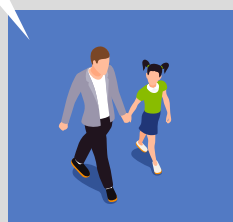
In 2018 ontving ca. 10% van de jeugdigen in Ooststellingwerf jeugdhulp. (Landelijk ongeveer 10% (CBS)).

76% van de 2,5 tot 4 jariger Ooststellingwerf bezocht in 2017 een kindercentrum. (Heel Friesland 73%).

JEUGDBESCHERMING

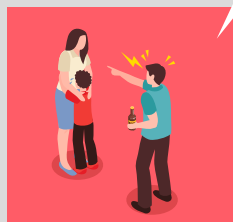
50

MAATREGELEN JEUGDBESCHERMING

In 2018 liepen er 50 jeugdbeschermingsmaatregelen voor jeugdigen uit Ooststellingwerf.

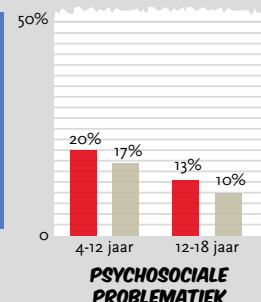
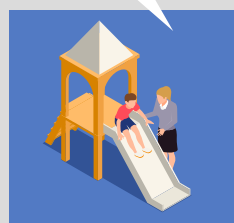
91

MELDINGEN VEILIG THUIS

In 2018 waren er 91 meldingen bij Veilig Thuis.

PSYCHOSOCIALE PROBLEMATIEK 4-12 JAAR

Bij 20% van de kinderen van 4-12 jaar in Ooststellingwerf is sprake van matige of ernstige psychosociale problematiek. (Heel Friesland 17%).

Bij 13% van de kinderen van 12-18 jaar in Ooststellingwerf is sprake van matige of ernstige psychosociale problematiek. (Heel Friesland 10% (GGD)).

3.

INLEIDING OP HET MAATSCHAPPELIJK EFFECT

We willen allemaal dat kinderen een fijne jeugd hebben en goed in hun vel zitten. Soms gaat dit een tijdje wat moeilijker. Dit hoort bij het leven. Als ouders of jonge inwoners er zelf en met hun omgeving niet meer uitkomen is ondersteuning beschikbaar. Sommige jonge inwoners en ouders bevinden zich in kwetsbare situaties. Zij hebben bijvoorbeeld te maken met chronische ziekte, verslaving, schulden of beperkingen. Deze gezinnen verdienen extra ondersteuning. Deze doe-agenda gaat specifiek over deze kwetsbare gezinnen (jonge inwoners en ouders die al problemen hebben of met een groot risico op problemen).

In de drie nog te ontwikkelen doe-agenda's bij de opgave Goed Opgroeien gaat het over de ontwikkelingskansen van kinderen in het algemeen (Jonge inwoners ontwikkelen zich optimaal), ouders en jonge inwoners waar (nog) geen problemen bestaan (ouders/verzorgers zijn vaardige opvoeders) en weerbaarheid en middelengebruik (meer jonge inwoners zijn weerbaar).

In de Visie op Samenleven zagen we al dat we in Ooststellingwerf relatief veel kinderen hebben die kampen met psychosociale problematiek. Bij het maken van deze doe-agenda hebben we dit nader geanalyseerd.

4.
PROCES - HOE
KWAMEN WE TOT
DEZE DOE-AGENDA

De Visie op Samenleven stelden we samen met inwoners, werkgevers, (zorg) instellingen en andere partners op. Deze doe-agenda kwam tot stand door inbreng van onder andere hulpverleners, gebiedsteammedewerkers, leerplichtambtenaar, mensen uit het onderwijs, vrijwilligersorganisaties, jongerenwerkers, buurtsportcoaches en hulpverleners van Scala, kinderopvangorganisaties en kraamzorgorganisaties. Ook ouders en jonge inwoners zelf dachten mee en gaven belangrijke tips en aandachtspunten mee. In bijlage 2 vatten we samen hoe dit proces verliep en ziet u welke inwoners, organisaties, instellingen, verenigingen, clubs, ondernemers en vrijwilligers betrokken zijn om deze doe-agenda te maken. betrokken zijn.

**SUSANNE SLIKKERVEER
ERVARINGSDESKUNDIGE
HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING
DOOR HET TABOE OP BIJVOORBEELD HUISELIJK
GEWELD TE DOORBREKEN ONTSTAAN
GESPREKKEN WAARDOOR IEDEREEN SNELLER,
OOK ZELF, HULP KAN EN WIL ZOEKEN.**

5.

ANALYSE

WAT IS ER AAN DE HAND EN WAAR RICHTEN WE ONS OP?

De maatschappelijke effecten uit de Visie op Samenleven zijn door onze inwoners aangedragen. Ze weerspiegelen wat zij belangrijk vinden. Om te kijken wat nodig is om het maatschappelijk effect ‘Kwetsbare jonge inwoners en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien’ dichterbij te brengen keken we met de betrokkenen* wat er precies aan de hand is rond dit onderwerp. Het resultaat hiervan vatten we hieronder samen. We maken hierbij ook gebruik van cijfers uit de Visie op Samenleven en andere relevante bronnen.

*) Met ‘betrokkenen’ bedoelen we alle organisaties, instellingen, verenigingen, clubs, ondernemers, vrijwilligers en inwoners die bij het onderwerp betrokken zijn en/of meededen om deze doe-agenda te maken.

**SONJA OOSTING,
SAMENWERKEN IS
BELANGRIJK OM TE ZORGEN
DAT KINDEREN FIJN
OPGROEIEN.**

Wat gaat goed?

We zien dat veel dingen in gemeente Ooststellingwerf goed gaan. Hieronder vatten we samen wat op dit moment al bijdraagt aan het maatschappelijk effect 'Kwetsbare jonge inwoners en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien'.

Hulpaanbod

Er is een uitgebreid hulpaanbod beschikbaar voor ouders en kinderen in gemeente Ooststellingwerf. Bij consultatiebureaus, op scholen, bij jeugdwerkers, bij buurtsportcoaches en bij aanbieders is er aandacht voor het kind en het systeem.

In het gebiedsteam werken jeugdwerkers die vanuit hun specialisme aandacht hebben voor het kind en het gezin. Het gebiedsteam is aanwezig bij alle huisartspraktijken, zodat ze hier zichtbaar zijn voor ouders en jonge inwoners. We doen een pilot met de gebiedsteammedewerker op vier scholen. Dit verlaagt de drempel voor jonge inwoners en ouders om hulp te vragen. Ook met een vernieuwde website over het gebiedsteam werken we aan het verlagen van de drempel.

We voorkomen problematiek bij scheiding via het programma Foar Fryske Bern-actielijn 'Scheiden zonder Schade' en actielijn 'Kind in beeld bij echtscheiding'. De Begeleide Omgangsregeling (BOR) helpt gescheiden ouders te komen tot hanteerbare afspraken over een

omgangsregeling tussen kind en uitwonende ouder. Scala biedt individuele begeleiding aan voor jonge inwoners na een scheiding.

Door aan te sluiten op het actieplan 'Geweld hoort nergens Thuis' en met een pilot MDA++* geven we een impuls aan de aanpak van problematiek op het gebied van huiselijk geweld, seksueel geweld en kindermishandeling. Daar waar veiligheid van kinderen een rol speelt hebben wij samenwerking met veiligheidspartners als 'Veilig Thuis'. Daarnaast worden pedagogisch medewerkers van stichting Scala getraind op het signaleren van kindermishandeling in een gezin, dit maakt dat deze professionals preventief handelen en laagdrempelige hulp bieden op plaatsen waar ouders en jonge kinderen zijn. Op deze manier kan snel en effectief de juiste hulp worden ingeschakeld.

We bieden preventieprogramma's om middelengebruik onder jonge inwoners en ouders te voorkomen. Een cliënt-ondersteuner helpt en denkt met ouders en jonge inwoners mee over zorg en ondersteuning. Wij bieden ouder-kindactiviteiten en opvoedondersteuning aan. We hebben speciale aandacht voor jonge mantelzorgers.

We monitoren continu de tevredenheid van de inwoners die gebruik maken van hulp en ondersteuning en werken aan de hand hiervan doorlopend aan verbeteringen.

*) Bij de pilot MDA++ krijgen gezinnen intensieve begeleiding.

**PUCK
SCHOLIER**
**ZIJN WIE JE BENT,
WAAR JE OOK BENT.**

*) VVE: voor- en vroegschoolse educatie

Ontwikkeling van jonge inwoners

Op het gebied van onderwijs en kinderopvang constateren we dat kinderen van 2-6 jaar met een onderwijsachterstand de juiste hulp krijgen. Dit doen we door onder andere het aanbieden van diverse VVE* programma's, zoals VVE-thuis, VE programma's op de peuter-speelgroepen, de inzet van VVE tutoren en de inzet van Stap-programma's voor gezinnen.

De Jeugdgezondheidszorg (JGZ) heeft een goede signaleringsfunctie. Hierdoor worden kinderen met een onderwijsachterstand vroeg opgemerkt en krijgen ze tijdig de juiste hulp. Door kinderen met een achterstand VVE programma's aan te bieden, proberen we de achterstand in te halen. In de aandachtsgebieden (o.a. Brede School MFS Zuid en Haulerwijk) bieden we diverse naschoolse activiteiten, waarmee we een brede doelgroep (onder andere nieuwe Nederlanders) bereiken. De programma's worden met het oog hierop vertaald in het Tigrinya en Arabisch. Buurtsportcoaches, jongerenwerk, opbouwwerk en scholen bieden samen een breed activiteitenprogramma met sporten, taal, gezondheid, muzikles en dergelijke. Uit de cijfers blijkt dat hier veel gebruik van wordt gemaakt.

We hebben integrale vroeghulp voor alle ouders met kinderen van 0-7 jaar die zich zorgen maken of vragen hebben over de ontwikkeling van hun kind. We bieden meer diverse andere programma's aan gericht op de ontwikkeling van kinderen van -9 maanden tot 7 jaar. Voorbeeld is het programma Kansrijke Start dat draait om Vroegsignalering, Voorzorg (preventie met een indicatie vanuit de Jeugdgezondheidszorg), Baby Thuiszorg en de cursus Prenatale Voorlichting.

Met elkaar bieden we kinderen in Ooststellingwerf een Kansrijke Start in de eerste 1000 dagen van hun leven. Daarnaast is er het programma Stevig Ouderschap, waarbij we samenwerken met diverse organisaties.

LHBTIQ+GEMEENSCHAP CIJFERS

Van de mannen noemt
2,3 - 2,8% zich homoseksueel
Van de mannen noemt
0,7 - 2,1% zich biseksueel

Van de vrouwen noemt
1,2 - 1,8% zich lesbisch
Van de vrouwen noemt
2,1 - 3,3% zich biseksueel

LHB 4 - 6% is LHB ofwel:
1 op de 20 volwassenen

Intersekse 0,5%
Naar schatting heeft 1 op de 200 mensen
een intersekse ervaring, dit komt neer op
± 85.000 mensen in Nederland.

Transgender

0,6 - 0,7% van de
volwassenen heeft een
identiteit die anders is dan die
bij geboorte toegewezen.

Genderfluide 3,9% van de bevolking
identificeert zich niet eenduidig met een
van de twee geslachten (vrouw of man)

1 op de 5 LHB'ers (20%)
krijgt te maken met negatieve
reacties en geweld.*

4 op de 10 Transgender
personen (40%) had te maken
met een negatieve ervaring
in de openbare ruimte.*

19 BRON: MOVISIE.NL/SITES/MOVISIE.NL/FILES/2019-10/HANDREIKING-LHBTI-EMANCIPATIE-Feiten-en-Cijfers.PDF

LHBTIQ+*

De acceptatie van homoseksualiteit neemt de afgelopen jaren toe. Onder jongeren ligt deze lager dan onder volwassenen. Maar ook onder jongeren is het percentage dat uitingen van homoseksualiteit afkeurt, sterk gedaald. In 2012 keurde de helft van de jongens en een kwart van de meisjes het af als twee jongens elkaar zoenen op straat. In 2017 is dat percentage vrijwel gehalveerd naar 27% van de jongens en 13% van de meisjes. (De Graaf et al, 2017). Tegelijkertijd geeft 18% van de jongeren aan geen homo als vriend te willen, en 13% accepteert geen vriendschap met een lesbisch meisje (Scholte, et al, 2016).

Samenwerking

De samenwerking tussen alle betrokken organisaties die met kinderen te maken hebben, zoals scholen, huisartsen, jeugdgezondheidszorg, sportverenigingen, peuterspeelzalen, kinderopvangorganisaties, jongerenwerk, politie, maatschappelijk werk et cetera verloopt in Ooststellingwerf redelijk naar tevredenheid.

LHBTIQ+ GEMEENSCHAP WELZIJN EN GEZONDHEID

Psychische gezondheid

LHBT's hebben vaker last van:
psychische klachten
en depressie.

LHBT leerlingen hebben
twee keer zo vaak
emotionele problemen en
gedragsproblemen.

73% van de transgender
personen heeft te maken met
psychische problemen.

Eenzaamheid

Lesbische, homo en bi-
ouderen lopen meer risico op
eenzaamheid.

66% van de transgender
personen is eenzaam.
25% hiervan is zelfs sterk
eenzaam.

Suicide gevoelens

van de LHB volwassenen deed
8% een zelfmoordpoging.

50% dacht wel eens aan
zelfmoord.

Onder LHB-jongeren 4,5 x
vaker zelfmoordpogingen.

21% van de transgender
personen deed wel eens een
zelfmoordpoging.

69% heeft wel eens zelfmoord
overwogen.

Werk en inkomen

55+ LHB's zijn 2x zo vaak
arbeidsongeschikt.

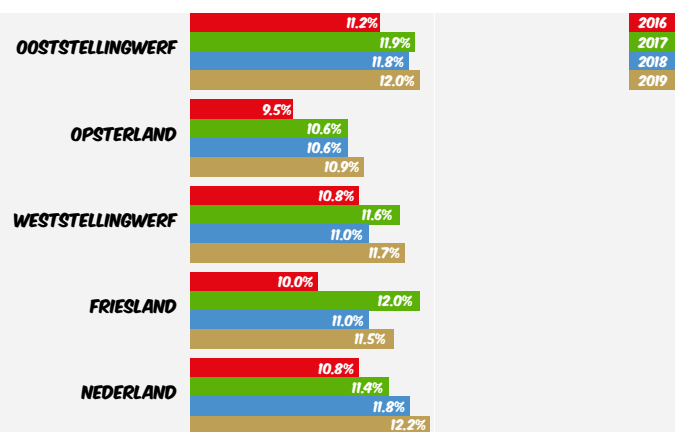
Transgender personen hebben
vaker geen werk.

LHB's hebben op het
werk vaker te maken met
intimidatie en burnout
verschijnselen.

20 BRON: MOVISIE.NL/SITES/MOVISIE.NL/FILES/2019-10/HANDREIKING-LHBTI-EMANCIPATIE-Feiten-en-Cijfers.PDF

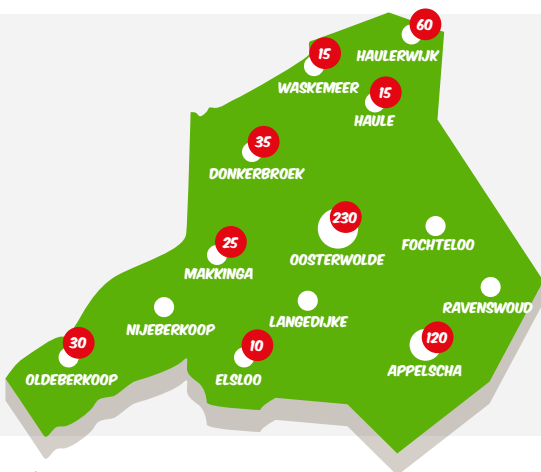
*) LHBTQ+: lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender, intersekse en queer.

PERCENTAGE JEUGDIGEN MET JEUGDZORG

10 BRON: WAAR STAAT JE GEMEENTE.NL JEUGDIGEN MET JEUGDZORG 2016-2019

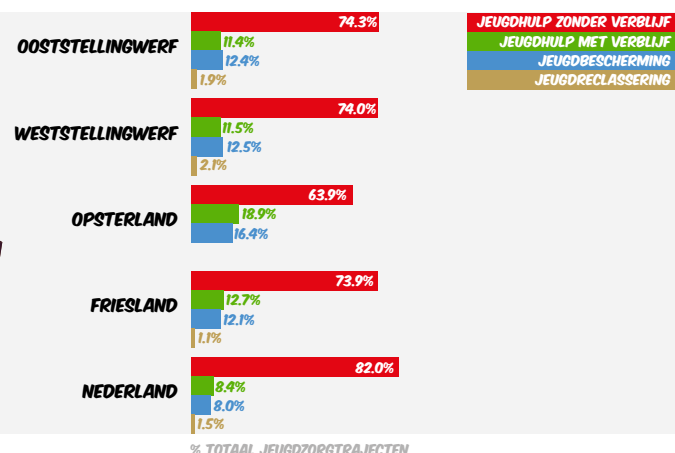
AANTAL JONGE INWONERS MET JEUGDZORGTRAJECT IN DE WIJKEN EN DORPEN

TOTAAL AANTAL JONGEREN 2019
WIJKEN (INDELING 2019)

12 BRON: 'WAAR STAAT JE GEMEENTE' - AANTALLEN 2019

PERCENTAGE JEUGDIGEN MET JEUGDHULPTRAJECT

% TOTAAL JEUGDZORGTRAJECTEN

11 BRON: 'WAAR STAAT JE GEMEENTE' - VAN HET TWEEDE HALF JAAR VAN 2019

A. Relatief veel jonge inwoners met (zwaardere) problematiek

Het aantal inwoners tot 18 jaar dat jeugdzorg nodig heeft groeit. Dat is een landelijk beeld (van 10,8% in 2016 naar 12,2% in 2019). Ook bij de gemeente Ooststellingwerf zien we het aantal jonge inwoners met jeugdzorg stijgen. Van 11,2% in 2016 naar 12% in 2019. In de andere OWO-gemeenten en in Friesland zien we dezelfde trend. We zien vooral in Oosterwolde en Appelscha veel jonge inwoners met een jeugdzorgtraject. Daarnaast valt op dat in onze gemeente relatief veel zwaardere jeugdzorgtrajecten bestaan bij jonge inwoners.

Kijkend naar het soort hulpverlening valt een paar dingen op. Vergeleken met Nederland hebben we in Ooststellingwerf relatief veel jonge inwoners die jeugdhulp krijgen met verblijf (11,4% ten opzichte van 8,4% landelijk). Dit is een duurdere vorm van zorg. Wel is het percentage redelijk vergelijkbaar met Weststellingwerf en Friesland als geheel. We hebben ten opzichte van het landelijk gemiddelde ook iets meer jonge inwoners in jeugdbescherming en jeugdreclassering. De reden dat we relatief veel jongeren met zwaardere trajecten hebben ligt in een samenstel van factoren.

Denk aan de bevolkingssamenstelling (relatief veel kwetsbare inwoners), relatief veel psychosociale problematiek bij jonge inwoners (zie verderop bij B), wachtlijst-problematiek waardoor een jeugdige en zijn/haar systeem¹ te lang op hulp moeten wachten en de problemen groter worden, hiaten in het zorglandschap waardoor de juiste behandeling soms niet beschikbaar is of te ver weg, motivatie van ouders of jonge inwoners en verschillen in de manier van toewijzen van zorg bij de toegang².

De bevolkingssamenstelling is lastig te beïnvloeden. Veel van de andere genoemde factoren vragen om een provinciale aanpak, dat gebeurt in SDF-verband. Daarnaast zetten we in op zo vroeg mogelijke ondersteuning, om erger te voorkomen.

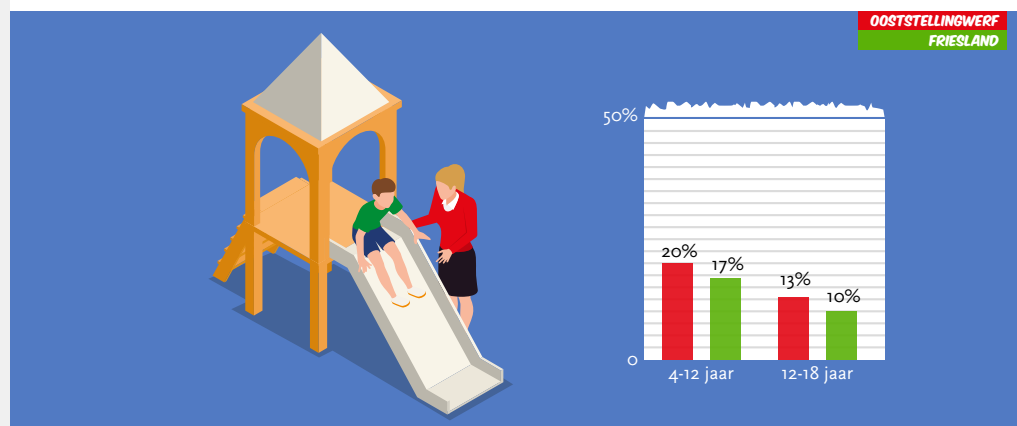
Onderwerpen buiten de scope van deze doe-agenda

Er spelen ook andere zaken een rol bij het toekennen van jeugdhulp. Deze knelpunten pakken we op in de taskforce 'Grip op jeugd'. Voorbeelden zijn bijvoorbeeld de kosten van de jeugdhulp of de inrichting van het inkoopstelsel van de jeugdhulp.

1) Het systeem is het gezin waarin het kind of de jongere opgroeit en de mensen er om heen.

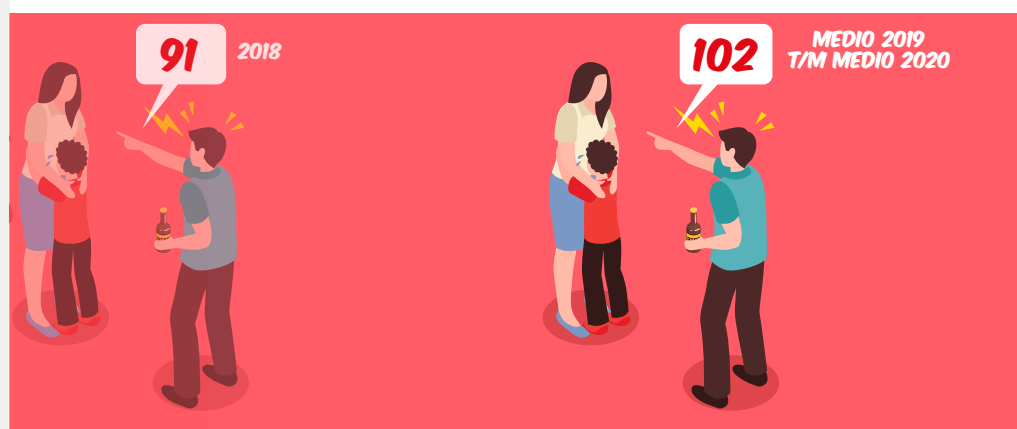
2) Met de toegang worden de verwijzers bedoeld zoals Gebiedsteam, huisartsen en Gecertificeerde instellingen.

PSYCHOSOCIALE PROBLEMATIEK

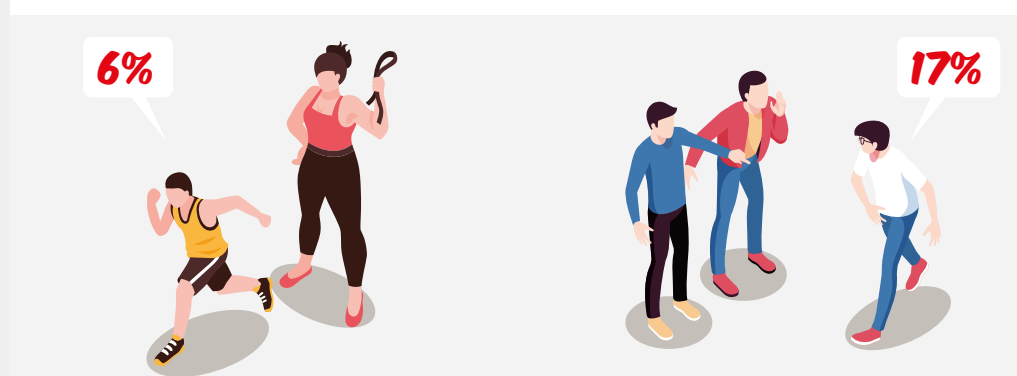
15 BRON: CIJFERS VANUIT DE VISIE OP SAMENLEVING

MELDINGEN VEILIG THUIS OOSTSTELLINGWERF IN HET LAATSTE JAAR EN 2018

13

MELDINGEN GEESTELIJKE EN LICHAAMELIJKE MISHANDELING JONGEREN TUSSEN 12 EN 18 JAAR (%)

14 BRON: GGD - CIJFERS 2019

B. Relatief veel psychosociale problematiek

We zien in onze gemeente relatief veel psychosociale problematiek (cijfers GGD). Hier is niet één aanwijsbare reden voor te vinden. Onderzoeken noemen hechting met ouders, trauma, geweld in het gezin, eenzaamheid, geen of verminderde sociale binding, armoede, een lage sociaal economische status, een scheiding of complexe scheidingen, gezondheid en middelengebruik als risicofactoren.

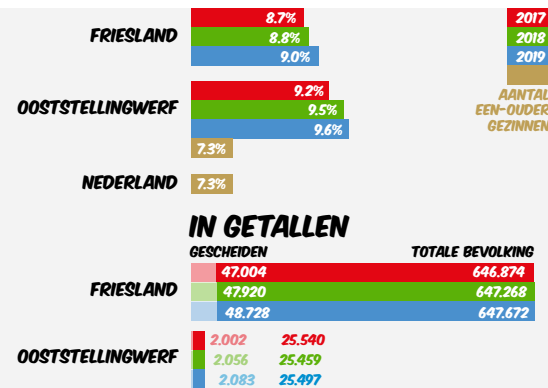
Deze risicofactoren lijken in onze gemeente meer dan gemiddeld aanwezig te zijn. Overigens zien we de problematiek niet alleen bij de jonge inwoners. Ook hun ouders hebben relatief vaak problemen zoals een angststoornis of depressie. Van de kinderen van 12-18 jaar in onze gemeente geeft 13% aan een jonge mantelzorger te zijn van gezinslid met een ernstige ziekte, beperking of verslaving. Bij minderjarige kinderen van ouders met psychische of verslavingsproblemen is het risico op kindermishandeling twee tot drie keer zo hoog. Om er precies achter te komen waarom de problematiek in onze gemeente relatief zwaar is, zou diepergaand onderzoek nodig zijn. Met het oog op de samenhang tussen armoede en jeugdproblematiek besteden we in doe-agenda C (Meedoen aan het maatschappelijk leven) aandacht aan de vraag hoe gezinnen uit de vicieuze cirkel van overerfbare armoede kunnen komen (doorontwikkeling van de huidige klankbordgroep Armoede naar een Alliantie van Kracht tegen Armoede).

C. Kindermishandeling komt relatief veel voor

Helaas zien we in onze gemeente een toename van het aantal meldingen bij Veilig Thuis (van 91 meldingen in 2018 naar 102 in 2019). De meeste meldingen gaan over kindermishandeling. Van de jongeren tussen de 12 en 18 jaar geeft 6% aan dat er lichamelijke mishandeling aan de orde is en bij 17% zegt geestelijk te zijn mishandeld (Cijfers jeugdmonitor GGD).

Uit de recente onderzoeken blijkt dat het bij geweldszaken die binnen komen bij Veilig Thuis in de meeste gevallen gaat om meerdere risicofactoren en dat vaak sprake is van ernstig geweld. Risicofactoren zijn probleemgedrag onder jonge inwoners, opvoedingsstress bij ouders en alcoholmisbruik onder ouders en/of de jonge inwoners zelf. Onderliggend probleem dat Veilig Thuis signaleert is dat ouders relatief vaak zelf een jeugdtrauma hebben. En dat er vaak sprake is van een onveilige hechting tussen ouders en kinderen. Veilig Thuis rapporteert verder dat problemen door de gezinnen zelf regelmatig worden gebagatelliseerd ('het hoort er bij' of er ligt een taboe op) en dat daardoor niet op tijd de juiste hulp aanwezig is en problematiek kan escaleren. Uit een zelfscan bij gebiedsteams in Friesland bleek dat hulpverleners en gebiedsteams nog beter traumasensitief kunnen gaan werken waardoor de juiste hulpverlening gegeven kan worden.

MEER SCHEIDINGEN EN MEER CONFLICTUEUZE SCHEIDINGEN

In gemeente Ooststellingwerf heeft 18% van de kinderen onder de 12 jaar een scheiding meegemaakt.

16 BRON: CBS

D. Scheidingen

Het aantal scheidingen in onze gemeente neemt toe. In heel Friesland zien wij deze stijging ook. Van de gezinnen in Ooststellingwerf is 7,3 % van de gezinnen een eenouderhuishouden. In gemeente Ooststellingwerf heeft 18% van de kinderen onder de 12 jaar een scheiding meegemaakt. Echtscheiding is een ingrijpende gebeurtenis die voor kinderen grote gevolgen kan hebben. Uit onderzoek blijkt dat kinderen die te maken hebben gehad met een complexe scheiding, vaker te kampen hebben met leer- en gedragsproblemen, emotionele, psychische en sociale problemen en een negatief zelfbeeld. Instellingen die jeugdbescherming en jeugdreclassering bieden (Gecertificeerde Instellingen) geven aan dat zij ongeveer 75% van de tijd bezig zijn met complexe scheidingszaken. Ook ons eigen gebiedsteam merkt dat ze vaak te maken hebben met de gevolgen van complexe scheidingen.

E. Jezelf mogen zijn is niet vanzelfsprekend

Uit chat gesprekken met jongeren wordt duidelijk dat jezelf mogen zijn nog steeds niet vanzelfsprekend is. Jongeren voelen de druk om bij de groep te horen en worden soms gepest omdat anderen vinden dat zij 'anders zijn' bijvoorbeeld in cultuur, in kleding of in relaties en seksualiteit. Van de jongeren van 12 tot 18 jaar werd 11% afgelopen 3 maanden minstens 1 keer gepest. 11% voelt zich (zeer) vaak gestrest over wat anderen van hem/haar vinden. Uit de hackathon en de Quest & Chat over eenzaamheid kwam naar voren dat jongeren vaak contact hebben met anderen, maar toch het gevoel hebben dat ze geen échte aansluiting vinden. Ze hebben het gevoel een "uitzondering" of "loser" te zijn waardoor contact maken moeilijk voor hen is. De gemeente Ooststellingwerf wil een inclusieve samenleving zijn. Aandacht voor kwetsbare groepen is hierbij belangrijk. Eenzaamheid en uitsluiting liggen op de loer. Om een voorbeeld te noemen: het is voor veel inwoners inclusief jongeren nog altijd niet vanzelfsprekend om kwesties rondom seksuele geaardheid of genderidentiteit te bespreken. Veel professionals staan hier ook niet bij stil, waardoor hulpvragen worden gemist. Het is belangrijk aandacht te hebben voor LHBTIQ+.

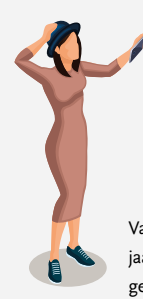
JEZELF MOGEN ZIJN IS NIET VANZELFSPREKEND

11%

Van de jongeren van 12 tot 18 jaar wordt 11% in de afgelopen 3 maanden minstens 1 keer gepest

11%

Van de jongeren van 12-18 jaar voelt 11% zich (zeer) vaak gestrest over wat anderen van hem/haar vinden.

17 BRON: GGD CLIFERS 2019

F. Signalen leiden niet altijd tot actie

Ouders, leerkrachten, een buurman of buurvrouw. Iedereen maakt zich wel eens zorgen over een kind of jongere in de omgeving. Over een opvoedingssituatie, over psychische vraagstukken, ernstige eenzaamheid of financiële problemen. Mensen weten vaak niet wat ze met deze signalen moeten doen of twijfelen of zij zich met de situatie moeten bemoeien.

G. Professionals, ouders en jonge inwoners weten niet altijd wat er mogelijk is

Er is een enorme diversiteit aan informatie, ondersteuning en hulpverlening beschikbaar voor jonge inwoners en ouders. Ook laagdrempelige vormen van ondersteuning. Bijvoorbeeld hulpaanbod op het gebied van scheiding of bij psychosociale problematiek. Ouders weten dit vaak niet omdat het niet zichtbaar is. Of ze kunnen lastig wijs worden uit alle versnipperde informatie. Ook professionals (denk aan leerkrachten, sporttrainers et cetera) geven aan dat ze niet altijd een goed en actueel beeld hebben welk hulpaanbod beschikbaar is voor ouders en kinderen. Terwijl zij deze informatie gemakkelijk aan ouders kunnen geven en deze informatie actief kunnen verspreiden. Ook voor jongeren zelf is het niet altijd helder dat er veel mogelijkheden voor hen zijn en dat ze hier laagdrempelig (anoniem) gebruik van kunnen maken.

H. Gespreksvoering met jonge inwoners die problemen ervaren kan beter

Jongeren die problemen ervaren geven aan dat de manier waarop volwassenen met hen in gesprek gaan soms beter kan. Er is behoefte aan gelijkwaardigheid en jongeren voelen snel een oordeel, ook al is dat niet zo bedoeld. Dit werpt een drempel op voor jongeren om hulp te zoeken en/of een hulpvraag door te zetten. Ook vinden jongeren het belangrijk dat zij weten wat er gebeurt als ze hulp zoeken. Jongeren willen over het algemeen (eerst) anoniem chatten of appen.

I. Samenwerking kan nog beter

De samenwerking tussen alle betrokken organisaties die met kinderen te maken hebben, zoals scholen, huisartsen, jeugdgezondheidszorg, sportverenigingen, peuterspeelzalen, kinderopvangorganisaties, jongerenwerk, politie, maatschappelijk werk et cetera verloopt in Ooststellingwerf redelijk naar tevredenheid maar kan nog beter. Niet naast elkaar, maar met elkaar.

**ARIANNE KORTLEVE
FLEXKIDZ KINDEROPVANG
SAMEN JEZELF ZIJN, VOOR
IEDER HET BESTE!**

**Onderwerp buiten de scope
van deze doe-agenda:**

J. Gezondheid jonge inwoners

Dit onderwerp komt in deze doe-agenda niet specifiek aan bod. Er is een preventie- en handavingsplan 2020-2024 met het oog op middelengebruik en we zijn gestart met het Fries preventieplan. Hier komen we op terug in de doe-agenda's H (gezondheid volwassenen) en N (weerbaarheid jonge inwoners), zie doelenboom. Daarom zeggen we hier slechts kort iets over de gezondheid van jonge inwoners.

De gezondheid van jonge inwoners in gemeente Ooststellingwerf kan beter. Er zijn relatief veel jonge inwoners met overgewicht. Vooral ernstig overgewicht gaat samen met een slechtere algemene gezondheid, meer huisartscontacten en meer schoolverzuim vanwege ziekte. Jonge inwoners met (ernstig) overgewicht hebben bovendien vaak te maken met stigmatisering. Dit vergroot de kans op een lage zelfwaardering en daarmee samenhangende psychosociale problemen, zoals eenzaamheid, verdriet en gespannenheid.

Gebruik van alcohol, roken en drugs kan op de lange termijn gevolgen hebben voor de geestelijk en fysieke gezondheid en verslavingsproblemen met zich meebrengen. Uit onderzoek blijkt dat middelengebruik een sterke relatie heeft met psychosociale problemen onder jonge inwoners. Als ouders het geen probleem vinden dat hun

kind gebruikt of zelf gebruiken, is de kans dat hun kinderen (meer) gebruiken ook groot. Uit vragenformulieren die jonge inwoners uit gemeente Ooststellingwerf hebben ingevuld komt naar voren dat ouders alcoholgebruik soms maar weinig begrenzen en ook niet altijd het goede voorbeeld geven als het aankomt op middelengebruik.

Op de scholen besteden we daarom aandacht aan het bespreekbaar maken en terugdringen van middelengebruik onder jongeren. In het voortgezet onderwijs gebeurt dit in samenwerking tussen oa de zorgcoördinator op de school, politie, GGD, gemeente en op afroep HALT. Daarnaast krijgen alle leerlingen van groep 7/8 en alle leerlingen op het voortgezet onderwijs preventielessen. Verslavingszorg Noord Nederland verzorgt trainingen aan professionals die met jongeren werken (denk aan leerkrachten, jongerenwerkers) zodat zij problematiek rondom alcohol en drugs eerder signaleren, bespreekbaar maken en zo nodig hulp inschakelen. Daarnaast zijn we net gestart met de Friese preventie aanpak, waar de aanpak van alcohol- & middelengebruik ook onderdeel van is. In deze aanpak werken we samen met vele andere betrokkenen met een integraal preventiemodel gericht op gezond leven in alle levensfasen. Daarbij is er aandacht voor allerlei factoren die daarmee samenhangen zoals leefomgeving, opvoeding, financiën, zorg/voorzieningen. In het preventie- en handavingsplan 2020-2024 gaat het onder andere over de handhaving van het alcoholverbod voor inwoners jonger dan 18 jaar.

Wat kunnen we beïnvloeden?

In de bijlage 3 is een toelichting opgenomen over welke zaken kunnen beïnvloeden. In de bijlage staat ook op welke bronnen we ons baseren. Hieronder lichten we elke factor kort toe.

Factor 1: Sociale Binding

Bij sociale binding gaat het om de emotionele band en het commitment dat een jeugdige heeft met sociale relaties in het gezin, zijn vriendengroep, school en wijk. De basis hiervoor wordt gelegd in de relaties en interacties die een kind heeft met zijn opvoeders. Inzet van scholen, kinderopvang en andere belangrijke partners die de hechting bevorderen, sociale relaties en duidelijke normen en waarden stimuleren dragen bij aan sociale binding.

Factor 2: Kansen voor betrokkenheid en erkenning en waardering

Jonge inwoners moeten kansen krijgen om een concrete, betekenisvolle en gewaardeerde bijdrage te leveren aan verbanden waarvan zij deel uitmaken. Om interpersoonlijke vaardigheden te kunnen ontwikkelen, moeten kansen voor interactie en participatie beschikbaar zijn. Om hun sociaal gedrag te versterken is van groot belang dat kinderen erkenning en waardering krijgen voor positief gedrag. Positieve bekrachtiging bepaalt de motivatie van de jonge inwoners om het gedrag in de toekomst te herhalen.

Factor 3: Steun van belangrijke volwassenen in de omgeving voor jonge inwoners en de ouders

Steun van een andere volwassenen (dan de ouders) kan een belangrijke bijdrage leveren aan het welbevinden van jonge inwoners. Jonge inwoners met ondersteunende netwerken zijn veerkrachtiger, zijn beter

bestand tegen stresserende omstandigheden en hebben meer kans op te groeien tot gezonde volwassenen. Ook steunende netwerken voor ouders dragen bij aan het bevorderen van veerkrachtige en stabiele opvoeders.

Factor 4: Competenties, motivatie en een positieve identiteit

Het gaat hier om het zo jong mogelijk bevorderen van sociale, emotionele en gedragsmatige competenties en cognitieve vaardigheden. In het gezin en natuurlijk daarbuiten. De kinderopvang, de school en alle inzet rondom educatie, leren, onderwijsonderwijs en onderwijs achterstanden spelen hierbij een belangrijke rol. Motivatie voor het leren van competenties wordt beïnvloed door onder meer ouderlijke attitudes, ouderbetrokkenheid en aanmoediging. Daarnaast zijn normen en waarden uitgedragen door de gemeenschap en de vriendengroep van groot belang. Het is belangrijk dat jonge inwoners een positieve identiteit ontwikkelen en hiermee hun eigenwaarde en gevoel voor effectiviteit ontwikkelen, zodat ze opgroeien als emotioneel gezonde volwassenen. Geloof in persoonlijke effectiviteit heeft invloed op motivatie, affect en gedrag.

Factor 5: Constructieve tijdsbesteding

Hierbij gaat het om kansen die het gezin en de gemeenschap aan jonge inwoners bieden om deel te nemen aan bijvoorbeeld creatieve activiteiten (muziek, theater) en sport, clubs of verenigingen.

Activiteiten voor de jeugd, het jongerenwerk, naschoolse activiteiten en de buurtsportcoaches dragen bij aan een constructieve tijdsbesteding. Idealiter gaat het om activiteiten die jongeren in contact brengen met volwassenen die hen aanmoedigen en ondersteunen bij het ontwikkelen van hun talenten en vaardigheden.

Factor 6: Inzet op voorkomen van (psychosociale) problematiek en aanpak van deze problematiek

Vroegsignalering van problemen bij jonge inwoners is belangrijk om deze aan te kunnen pakken en om ergere problemen te voorkomen. Bij signalen is het wenselijk dat de professional snel in gesprek gaat met het kind of de jongere (als dat gezien de leeftijd kan) en het gezin en diens omgeving om te kijken welke hulp nodig is. Een snelle en adequate actie is vereist van de professional. Vervolgens is het belangrijk dat ouders en jonge inwoners hun weg vinden naar de juiste hulpverlening.

Welke doelen willen we dichterbij brengen?

Doel 1

Professionals signaleren (dreigende) problemen preventief en we zijn zichtbaar aanwezig op plaatsen waar ouders en jonge inwoners zijn.

We kiezen voor dit doel omdat het bijdraagt aan het vroegtijdig signaleren en aanpakken van dreigende problemen (factor 6). Als we zichtbaar zijn voor jonge inwoners en ouders die problemen hebben, verlagen we de drempel voor hen om hulp te vragen. Ook dragen we met dit doel bij aan het geven van steun aan kwetsbare gezinnen (factor 3).

Doel 2

We sluiten aan bij kwetsbare gezinnen en hun omgeving en zijn vindbaar voor hen.

We kiezen voor dit doel omdat het bijdraagt aan het geven van steun aan kwetsbare gezinnen (factor 3). Ook draagt het bij aan het voorkomen van (psychosociale) problematiek en aanpak van deze problematiek (factor 6).

Doel 3

We bieden een integraal en laagdrempelig aanbod van opvoedingsondersteuning en laagdrempelige activiteiten voor kinderen en jongeren in kwetsbare buurten.

We kiezen voor dit doel omdat het bijdraagt aan de sociale binding van jonge inwoners met hun ouders en omgeving (factor 1). Ook geeft dit doel invulling aan kansen voor betrokkenheid en erkenning en waardering voor jonge inwoners (factor 2) en draagt het bij aan een constructieve tijdsbesteding (factor 5).

Doel 4

Er is speciale aandacht voor de ontwikkeling van kinderen van -9 maanden tot 7 jaar in kwetsbare gezinnen.

We kiezen voor dit doel omdat het bijdraagt het vergroten van competenties, motivatie en een positieve identiteit (factor 4). Ook draagt het bij aan de sociale binding (factor 1) en zetten we hiermee in op het voorkomen van (psychosociale) problematiek en aanpak van deze problematiek (factor 6).

Doel 5

Iedereen hoort erbij en mag zichzelf zijn.

We kiezen voor dit doel, omdat het de competenties, motivatie en een positieve identiteit bij jonge inwoners vergroot (factor 4). Ook vergroot het de sociale binding (factor 1).

Hoe gaan we monitoren of de doelen dichterbij komen?

Bijlage 4 geeft een toelichting op de monitoring van deze doe-agenda.

INSPANNINGEN

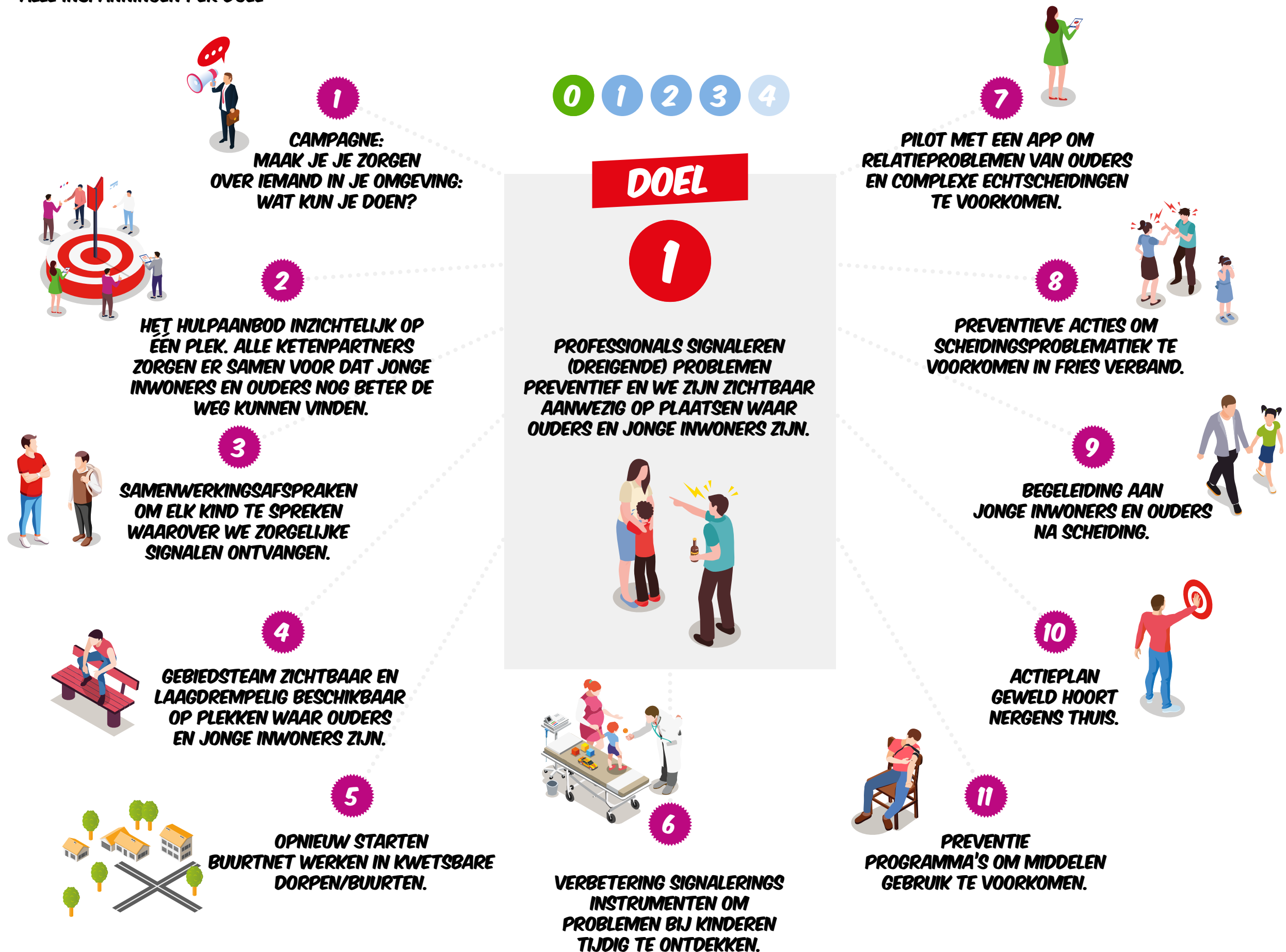
6. WAT GAAN WE DOEN?

In bijlage 1 staat per doelstelling uitgebreid wat de samenwerkende partijen gaan doen om de doelen dichterbij te brengen.

In deze paragraaf ziet u hiervan een samenvatting.

WAT GAAN WE DOEN?

ALLE INSPANNINGEN PER DOEL

WAT GAAN WE DOEN?

ALLE INSPANNINGEN PER DOEL

12

**PILOT GEBIEDSTEAM OP
VVE- LOCATIES VAN
DE PEUTERSPEELZALEN**

0 1 2 3 4

DOEL

2

**WE SLUITEN AAN BIJ KWETSBARE
GEZINNEN EN HUN OMGEVING
EN ZIJN VINDBAAR VOOR HEN.**

13

**REGULIER AANBOD
VAN ONDERSTEUNING AAN
JONGE INWONERS EN GEZINNEN
DOOR HET GEBIEDSTEAM.**

15

**AANSLUITING
18- / 18+**

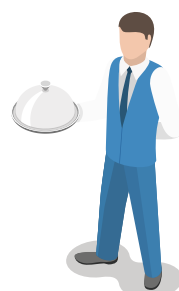
16

**ONAFHANKELIJKE
CLIËNTONDERSTEUNING**

17

**CONTINU CLIËNT-
TEVREDENHEIDSONDERZOEK**

14

**JEUGDHULP
AANBOD.**

WAT GAAN WE DOEN?

ALLE INSPANNINGEN PER DOEL

0 1 2 3 4

DOEL

3

WE BIEDEN EEN INTEGRAAL EN
LAAGDREMPELIG AANBOD VAN
OPVOEDINGSONDERSTEUNING EN
LAAGDREMPELIGE ACTIVITEITEN
VOOR KINDEREN EN JONGEREN IN
KWETSBARE BUURTEN.

18

OPVOEDWIJZER.

19

NASCHOOLSE
ACTIVITEITEN.

20

EXTRA LAAGDREMPELIGE
NASCHOOLSE ACTIVITEITEN
IN KWETSBARE BUURTEN.

21

BUURTSPOORT, JONGEREN
WERKERS, JONGERENCENTRA
EN YOUNG LEADERS.

22

OUDER-KIND
ACTIVITEITEN

23

HOMESTART
(OPVOEDONDERSTEUNING)

24

OPVOEDONDERSTEUNING
DOOR TRIPLE P
BIJENKOMSTEN

25

DAG JONGE
MANTELZORGERS

WAT GAAN WE DOEN?

ALLE INSPANNINGEN PER DOEL

26

**SAMENWERKING
HULPVERLENERS IN SITUATIE
VAN ZWANGERSCHAP
EN KRAAMTIJD.**

27

**VERSTERKING
VADER(ROL)
IN KWETSBARE
GEZINNEN.**

28

**PROGRAMMA
KANSRIJKE START
(EERSTE 1000 DAGEN).**

0 1 2 3 4

DOEL

4

**ER IS SPECIALE AANDACHT VOOR
DE ONTWIKKELING VAN KINDEREN
VAN -9 MAANDEN TOT 7 JAAR IN
KWETSBARE GEZINNEN.**

29

**INTEGRALE
VROEGHULP
KINDEREN 0-7 JAAR.**

30

**VOOR- EN
VROEGSCHOOELSE
EDUCATIE.**

31

**VERBETERING
SIGNALERING
VIA VERWIJSINDEX.**

OVERZICHT BIJLAGEN

BIJLAGE 1

LIJST MET
INSPANNINGEN
PER DOEL

BIJLAGE 2

PROCES - HOE KWAMEN
WE TOT DEZE DOE-
AGENDA EN OVERZICHT
BETROKKENEN

BIJLAGE 3

ACHTERGROND
INFORMATIE.- WAT
KUNNEN WE BEINVLOEDEN

BIJLAGE 4

HET MONITOREN VAN
HET EFFECT 'KWETSBAIRE
JONGE INWONERS EN
HUN OUDERS VOELEN
ZICH ONDERSTEUND BIJ
OPVOEDEN EN OPGROEIEN'

